

Na kmetijskih gospodarstvih se prodaja gozdnih lesnih sortimentov zmanjšuje, povečuje se poraba lesa za lastne potrebe

uni.dipl.ing.gozd. Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 24.11.2021

Namen vzorčnega raziskovanja Gozdarstvo na kmetijskih gospodarstvih, ki ga v večletnem (triletnem) obdobju izvaja Statistični urad RS (SURS), je spremljanje stanja gozdarske dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih v Sloveniji in zagotovitev nekaterih podatkov za izračune v sistemu gozdnih računov ter vrednotenje okoljskega pomena gozdov in gozdnih virov.

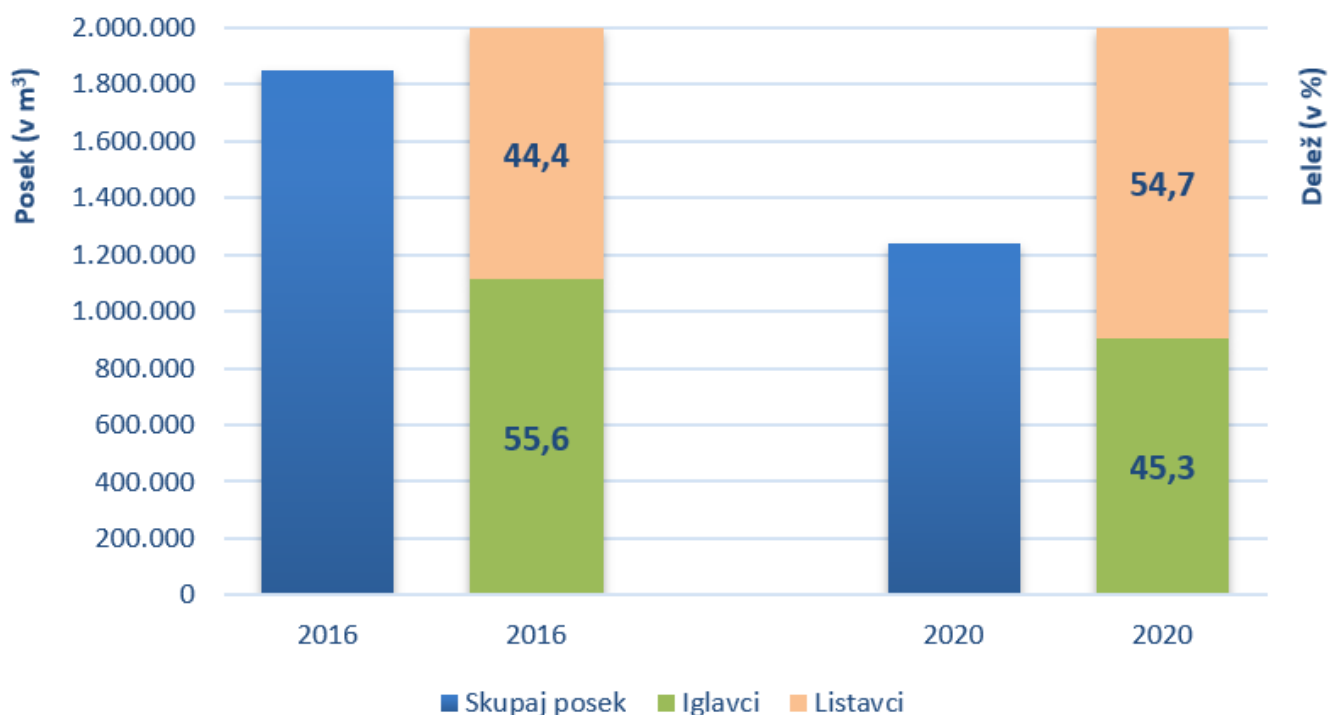
V raziskovanje je vključen vzorec kmetijskih gospodarstev na ozemlju Republike Slovenije, ki izvajajo kmetijsko proizvodnjo nad določenim pragom in posedujejo gozd.

Eden od pomembnih (uporabnih) rezultatov raziskave je količina posekanega lesa na kmetijskih gospodarstvih in namen porabe gozdnih lesnih sortimentov (v nadaljevanju GLS). In analize teh podatkov dobo prikazane v tokratnem prispevku.

Samostojno raziskovanje Gozdarstvo na kmetijskih gospodarstvih (in ne v okviru drugih raziskovanj kot npr. Popis kmetijskih gospodarstev in Gozdarstvo na družinskih kmetijah) je bilo izvedeno leta 2017 in 2021, kjer so se zbirali podatki za leto nazaj.

Rezultati raziskave za leto 2016 in 2020

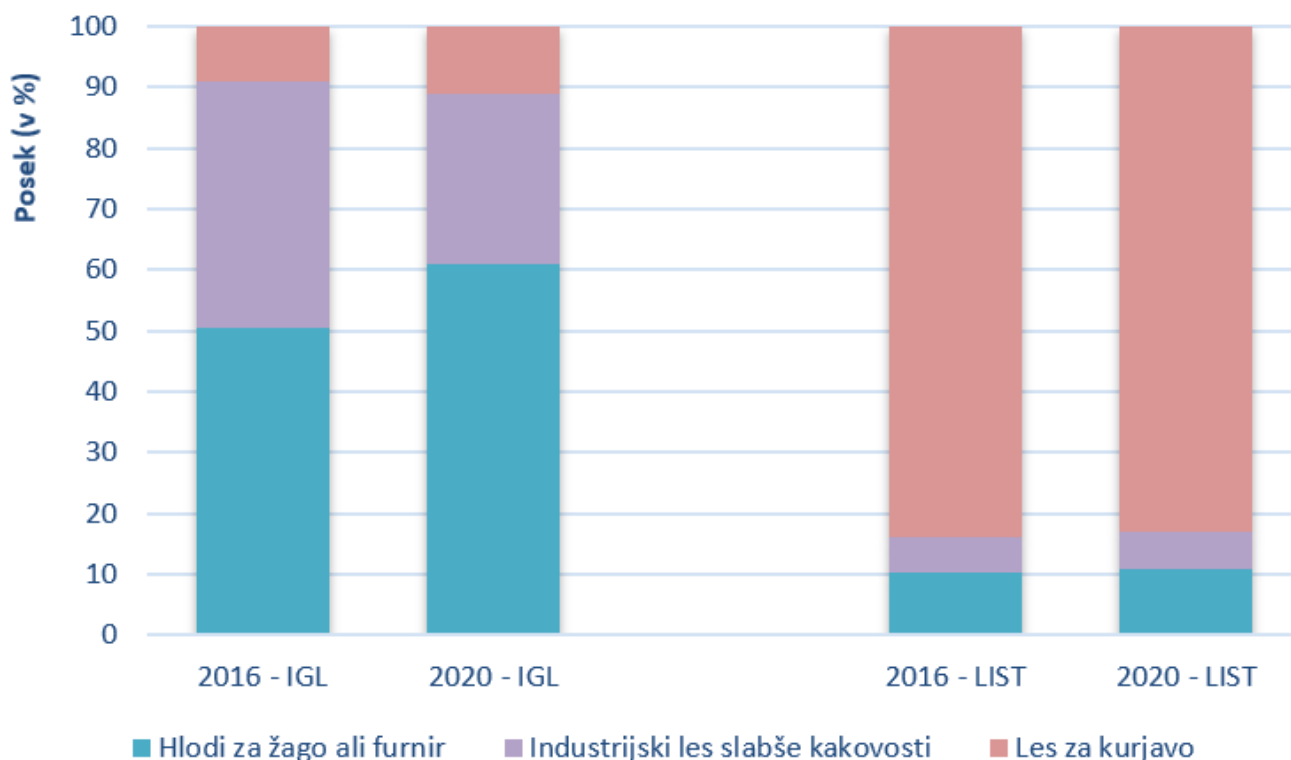
Posek lesa na kmetijskih gospodarstvih je v letu 2016 znašal 1,85 milijonov m³, v letu 2020 pa 1,24 milijonov m³. Od tega so v letu 2016 prevladovali iglavci, v letu 2020 pa listavci (slika 1).

Slika 1: Posek lesa (v m³) in struktura poseka po skupinah drevesnih vrst (v %) na kmetijskih gospodarstvih v letih 2016 in 2020 (vir: SURS)

Ker je bil vzorec sodelujočih kmetijskih gospodarstev v obeh raziskavah različen, prikazujemo še povprečen posek na kmetijsko gospodarstvo, ki je v letu 2016 znašal 45 m³, v letu 2020 pa 38 m³.

Po strukturi poseka glede na namen porabe GLS pri iglavcih v obeh letih prevladuje skupina hlodi za žago in furnir (slika 2). Delež hlodovine v skupnem poseku iglavcev se je v lanskem letu povišal (+11 %) glede na leto 2016, znižal (-13 %) pa se je delež poseka industrijskega lesa slabše kakovosti (tj. les za celulozo in plošče ter drug tehnični les). Pri listavcih izrazito prevladuje posek lesa za kurjavo (v obeh letih nad 83 %), delež med posameznimi skupinami GLS pa se med letoma 2016 in 2020 ni bistveno spremenil.

Slika 2: Struktura poseka po skupinah gozdnih lesnih sortimentov in po skupinah drevesnih vrst (v %) na kmetijskih gospodarstvih v letih 2016 in 2020 (vir: SURS)

V letu 2016 je bilo na trgu prodanih 62 % GLS glede na skupni posek, ostali delež predstavlja poraba lesa za domače potrebe. V letu 2020 pa je delež prodaje nekoliko nižji in znaša 51 %. Torej v lanskem letu so kmetijska gospodarstva (kjer prevladujejo družinske kmetije) skoraj polovico posekanega lesa uporabila za lastne potrebe. V nadaljevanju, delež prodaje GLS prikazujemo le za tiste skupine, ki v strukturi poseka iglavcev in listavcev predstavljajo večji delež (slika 3). Glede na rezultate raziskave lahko ugotovimo, da več kot 90 % hlodovine iglavcev iz zasebnih gozdov vstopa na trg. Pri celuloznem lesu pa je ta delež še višji in znaša 100 %. Pri GLS listavcev je bil delež hlodovine, ki vstopa na trg v letu 2016 nižji od iglavcev, v lanskem letu pa se je zvišal kar za 15 % in je znašal 97 %. Pričakovano, se les za kurjavo posekan v zasebnih gozdovih večinoma uporablja za lastne potrebe (npr. za ogrevanje gospodinjstev), na trg pa vstopa slaba petina tega lesa.

Slika 3: Delež prodaje izbranih gozdnih lesnih sortimentov iglavcev in listavcev glede na posek na kmetijskih gospodarstvih v letih 2016 in 2020 (vir: SURS)

Zaključki

Pri interpretaciji podatkov zbranih z raziskavo Gozdarstvo na kmetijskih gospodarstvih je potrebna previdnost, kajti v raziskovanje niso vključena vsa kmetijska gospodarstva v državi, poleg tega so določeni podatki (npr. za posamezne skupine GLS) zaradi premajhnega števila poročevalskih enot manj zanesljivi, lahko tudi pomanjkljivi in posledično statistično urejeni. Dodatno, pri količinah poseka in prodaje GLS iz vprašalnika in metodološkega pojasnila dotične raziskave ni jasno razvidno ali so količine poročane v bruto m³ ali neto m³ ali celo mešanica obojega. Kljub temu pa so z upoštevanjem zgoraj navedenega podatki lahko koristni in uporabni ter dodajajo vrednost razpoložljivi statistiki podatkov, vezanih na proizvodnjo in prodajo lesa iz zasebnih gozdov.

V prispevku prikazani rezultati prikazujejo oceno stanja poseka lesa po namenu rabe le tega v zasebnih gozdovih v letu 2016, ko je bil čas ekstremnih razmer, ki so jih v gozdovih pozročile ujme ter v letu 2020, ko sanitarni posek ni bil izrazito visok, je pa na gozdarstvo nasploh vplivala epidemija COVID-19 in ukrepi za njeno zaježitev.

Obširnejše analize podatkov iz raziskave Gozdarstvo na kmetijskih gospodarstvih za leto 2016 so predstavljene tudi v enem od »Kazalnikov gospodarjenja z gozdovi«, katere smo kot rezultat nacionalnega projekta "Razvoj kazalcev in metodologije spremljanja ponudbe gozdarskih storitev (V4-1812)" pripravili na Gozdarskem inštitutu Slovenije, Oddelku za gozdno tehniko in ekonomiko. Kazalnik je dostopen na spletnem portalu InfoGOZD (WCM):

<https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/kazalniki/podatki/2021090721434511/gospodarjenje-na-kmetijskih-gospodarstvih/>

Podatki za leto 2020 pa bodo v kazalniku dodani v kratkem.